

**Informacja do BIP o wynikach kontroli prawidłowości
Ośrodka Pomocy Społecznej,
ul. Wyszyńskiego 15, 86-105 Świecie
(zwanym dalej OPS lub Ośrodkiem)**

*sporządzona w oparciu o ustawę z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej
(Dz.U. z 2016 r. poz. 1764) art. 4 ust.1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 pkt a*

I. Cel kontroli:

Ocena realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

II. Czas przeprowadzenia kontroli: w dniach 10 i 18 kwietnia 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia Kierownika OPS i asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

OPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 30 października 2008 r., przyjętego Uchwałą Nr 189/08 Rady Miejskiej w Świeciu. Dokument od tego czasu nie ulegał zmianom, stąd nie uwzględniono w nim ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 14 kwietnia 2015 r. wprowadzonym Zarządzeniem Nr 10/2015 Kierownika OPS, a zatwierdzonym Zarządzeniem Nr 113/15 Burmistrza Świecia. Dokument zawiera w § 7 wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny oraz wyszczególnione § 13 zadania przypisane ustawą do realizacji.

Burmistrz Świecia Zarządzeniem nr 753/2017, z dnia 3 lutego 2017 r., upoważnił p. [REDAKTOWANE] do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny i wydawania w tych sprawach decyzji. W okresie objętym kontrolą obowiązywało wcześniej Zarządzenie Nr 971/14 Burmistrza Świecia z dnia 3 lutego 2014 r., które utraciło swoją moc.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono komórki realizującej zadania z pieczy zastępczej, co nie stanowi naruszenia przepisu art.10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny*

- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015 przyjęty został Uchwałą Nr 256/13 Rady Miejskiej w Świeciu z dnia 21 sierpnia 2013 r.

W opracowanym dokumencie zawarto główny cel dotyczący stworzenia warunków do prawidłowego wypełniania przez rodziny funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Dokonano diagnozy potrzeb środowiska lokalnego i na tej podstawie sformułowano cele szczegółowe.

Drugi Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 przyjęty został Uchwałą Nr 123/16 Rady Miejskiej w Świeciu z dnia 28 stycznia 2016 r.

Zaplanowane w programie zadania i działania odpowiadają potrzebom i są realne do wykonania. Program ma charakter otwarty, w związku z tym podlega bieżącej ewaluacji i monitoringowi.

W okresie objętym kontrolą Kierownik OPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i potrzeb z tym związanych. Sprawozdanie za 2015 r. i 2016 r. zostały przedstawione na posiedzeniu Rady Miejskiej w Świeciu w terminie określonym w ustawie. Kierownik OPS złożyła w tym zakresie stosowne oświadczenie.

W okresie objętym kontrolą OPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- ██████████ - w ramach umowy o pracę w okresie od 15 czerwca 2016 r. do chwili obecnej,
- ██████████ - w ramach umowy o pracę w okresie od 14 kwietnia 2014 r. do chwili obecnej,
- ██████████ - w ramach umowy o pracę w okresie od 13 stycznia 2016 r. do chwili obecnej,
- ██████████ - w ramach umowy o pracę w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 26 września 2015 r.,
- ██████████ - w ramach umowy o pracę w okresie od 9 lutego 2015 r. do 8 maja 2015 r. oraz od 1 lipca 2015 r. do 31 grudnia 2016 r.,
- ██████████ - w ramach umowy o pracę w okresie od 5 października 2015 r. do 5 stycznia 2016 r.,
- ██████████ - w ramach umowy o pracę w okresie od 16 listopada 2015 r. do 8 marca 2016 r.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2015 r. 62 rodzin, w tym 2 przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2016 r. 53 rodzin, w tym 6 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. (do dnia kontroli) 29 rodzin, w tym 5 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracowali z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą jeden asystent - p. ██████████ nie posiadała wymaganych art. 12 ust. 1 ustawy kwalifikacji. Obecnie zatrudnione na tym stanowisku osoby, posiadają wymagane wykształcenie. Ponadto w aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

Dokumentacja kadrowa asystentów zawiera *zakresy czynności*, w których ujęto wszystkie zadania zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach tematycznych. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia. Kierownik OPS złożyła w tym zakresie stosowne oświadczenie.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta. Powyższe ustalenia odbywały się zawsze w formie pisemnej. Ponadto, zgodnie z art.8 ust.3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyraża pisemną zgodę na współpracę z asystentem.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację 40 rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: harmonogram wizyt w środowisku, kartę informacyjną dotyczącą rodziny, analizę sytuacji szkolnej dziecka (opinia wychowawcy o uczeniu), notatki służbowe, plany pracy z rodziną, plan wizyt – harmonogram pracy z rodziną, sprawozdanie co trzymiesięczne z pracy asystenta z rodziną (okresowe oceny sytuacji rodziny).

Asystenci dokonywali okresowych ocen sytuacji rodziny raz na kwartał, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Częstotliwość wejść w środowisko asystenta była adekwatna do potrzeb rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art.15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystenci rodziny prowadzą monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną przez okres 3 miesięcy. Wizyty w środowisku są dokumentowane.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z pracownikiem socjalnym i specjalistami działającymi na rzecz rodziny w momencie sporządzania okresowych ocen sytuacji rodziny. Po osiągnięciu zakładanej zmiany w rodzinie, asystent wprowadza monitoring w celu sprawdzenia poprawności jej funkcjonowania, przygotowując ją do zakończenia współpracy. Zaprzestanie odbywa się poprzez złożenie przez rodzinę rezygnacji z dalszej pracy z asystentem.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, a także dzięki ścisłej współpracy z Ośrodkiem z innymi specjalistami i służbami tj.: pedagogiem szkolnym, psychologiem, dzielnicowym. Prowadzone są działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dziecka i rodziny. Wskazane osoby i służby starają się również monitorować trudne przypadki oraz przekazują informacje na temat funkcjonowania rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, prawnego, terapeutycznego, psychologicznego).

Wsparcie psychologiczne uzyskują podopieczni w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Świeciu, w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz Poradni dla Dzieci i Młodzieży w Świeciu. W ramach potrzeb danej rodziny zatrudniony w OPS psycholog również świadczy pomoc w miejscu zamieszkania podopiecznych. Z konsultacji prawnych można skorzystać w siedzibie Urzędu Miasta Świecie, w Ośrodku Interwencji Kryzysowej lub Starostwie Powiatowym. Szczegółowe informacje zawarte zostały w protokole przyjęcia informacji.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie istniały rodziny wspierające. W związku z tym gminy nie ponosiły kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika OPS wiadomo, iż była prowadzona kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej, jednak bezskutecznie z uwagi na niechęć społeczności lokalnej do tej formy aktywności na rzecz rodzin. Gmina nadal będzie podejmować działania mające na celu pozyskiwanie osób chętnych do pełnienia roli rodziny wspierającej. Kierownik OPS złożyła w tym zakresie stosowne oświadczenie.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy funkcjonuje placówka wsparcia dziennego - Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza „Gniazdo”, która działa na podstawie Statutu z dnia 27 grudnia 2012 r. przyjętego Uchwałą Nr 202/12 Rady Miejskiej w Świeciu.

Ponadto na terenie gminy działa Stowarzyszenie Osób Bezrobotnych, które w ramach swojej działalności prowadzi Świetlicę Opiekuńczą „Dziupła”. Dzieci i młodzież mogą w placówce kreatywnie spędzać wolny czas.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. - wydatkowano kwotę: 77 350,95 zł,
- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 79 348 zł,
- w 2017 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 46 816,15 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art.15 ust.1 pkt 2: *opracowania planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystenci rodziny współpracują z rodziną biologiczną, której dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej. Uczestniczą również przy tworzeniu planu pracy z rodziną, skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej oraz biorą udział w Zespołach ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2015 r. w dniu 20 lipca 2015 r.,
- b) za II półrocze 2015 r. w dniu 19 stycznia 2016 r.,
- c) za I półrocze 2016 r. w dniu 27 lipca 2016 r.
- d) za II półrocze 2016 r. w dniu 25 stycznia 2017 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność oceniono pozytywnie z uchybieniami. Zalecenia pokontrolne zostały przekazane Kierownikowi jednostki kontrolowanej.

Zespół kontrolny:

Oddział ds. Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
Wydziału Polityki Społecznej

Zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej